

Rama IX Art Museum Foundation

VITALISTIC

P H O T O G R A P H Y

Rama IX Art Museum Foundation

P H O T O G R A P H Y

Artists

Itthi Khongkhakul

Pramuan Burusphat

Wisoot Suttigulvet

Jakraphun Thanateeranon

Naiyana Homcham

8 - 24 November 2001

หอศิลป์วิทยนิทรรศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

The Art Center, Center of Academic Resources, Chulalongkorn University, Bangkok

คำนำ

เนื่องจากผมถ่ายรูปไม่ค่อยเป็นจึงมักใช้กล้องปัญญาอ่อน เพราะมีความรู้สึกเสมอว่า เวลาใช้กล้อง
แพ่งที่สลับซับซ้อน มักก่อให้เกิดอุปสรรคทางด้านเทคนิค ในเวลาจำเป็นจะต้องบันทึกภาพและทำให้การ
ถ่ายภาพกลายเป็นเรื่องของการเล่นกล้องหรือเล่นที่ราคาแพง

ยิ่งเวลาต้องถ่ายภาพที่เคลื่อนไหวหรือต้องใช้ความเร็วและไหวพริบในการ “จับ” บรรยากาศของภาพ
นั้น ๆ กล้องต้องกลายเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายที่ควรจะสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างรวดเร็วไว้ว่องไว บ่อยครั้ง
ภาพที่ไหวจึงกลายเป็นภาพที่ดี เพราะการกดปุ่มบันทึกภาพ ที่ผิดจังหวะ แต่สามารถเก็บภาพได้อย่าง
เหมาะสม

การกำหนดระเบียบวิธีในการถ่ายภาพที่ถูกต้องด้วยแสง บรรยากาศ องค์ประกอบและสปีด ที่มี
มาตรฐานตายตัว บ่อยครั้งทำให้ภาพที่ถูกถ่ายออกมาดู ‘ทื่อ’ เกินไป

ในอดีตเทคนิคการถ่ายภาพนั้น เข้ามาเผยแพร่ในบ้านเราก่อนข้างรวดเร็ว จากภาพประวัติศาสตร์
เรารู้จักกับพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ หรือพระบาท
สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงชุดฉลองพระองค์ พระบรมฉายาลักษณ์บางภาพได้ถูก
นำมาตีพิมพ์เป็นแสตมป์ และมีอยู่ภาพหนึ่ง เป็นพระบรมฉายาลักษณ์ รัชกาลที่ ๕ ที่บังเอิญเห็นพระพักตร์
ในจังหวะที่ช่างภาพกดปุ่มบันทึกภาพ ผลปรากฏออกมาเป็นภาพไหว แต่ได้ถูกนำไปตีพิมพ์เป็นแสตมป์ที่ใช้
เป็นทางการ กล่าวได้ว่า แสตมป์พระบรมฉายาลักษณ์ รัชกาลที่ ๕ ชุดนี้ กลายเป็นภาพที่มีชีวิตชีวา เพราะได้
ถูก “จับภาพ” เอาไว้ในเสี้ยววินาทีนั้น

นักทฤษฎีและนักวิจารณ์ วอลเตอร์ เบนยามิน (Walter Benjamin) ได้เขียนบทความ ‘The Work
of Art in the Age of Mechanical Production’ ในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ ไว้ว่า “ความขลัง” ของงานศิลปะถูก
ทำลายเมื่อได้มีวิธีการผลิตภาพถ่ายหรือภาพจำลองขึ้นมา อย่างไรก็ตามศิลปินที่มีวิธีการสร้างสรรค์และจินตนาการ
สามารถฉีกกรอบในการนำเสนอศิลปะภาพถ่ายโดยไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์ตายตัว

ในปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้เกิดการปฏิรูปอย่างรวดเร็ว การถ่ายภาพและการบันทึก
ข้อมูลระบบ digital หรือการสื่อสารผ่าน website สามารถพลิกโฉมหน้า และผ่านขั้นตอนเดิม ๆ จนทำให้
การนำเสนองานศิลปะผ่านสื่อประเภทนี้มีความทันสมัยและตื่นเต้น

หอศิลป์วิทยานิทรรศน์ ได้พยายามนำเสนอผลงานศิลปะร่วมสมัยที่ใช้ภาพถ่าย หรือวิดีโอทัศน์
มาอย่างสม่ำเสมอ โดยมีเป้าหมายที่เปิดเวทีให้ศิลปินและผู้ชมได้มีโอกาสนำเสนอและสัมผัส ผลงานประเภทนี้
ให้มากขึ้น ที่ผ่านมานิทรรศการที่เสนอผลงานของศิลปินเช่น Nobuyoshi Araki, Yasumasa Morimura,

Qiu Zhijie, An Hong, Xu Tan, Zhang Dali, Zhang Peili, Marina Abramovic, มานิต ศรีวานิชภูมิ และ
ไมเคิล เซวณชัย ได้รับการต้อนรับจากสื่อและผู้ชมอย่างน่าพอใจ และก่อนสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ทางหอศิลป์-
วิทยานิทรรศน์ จะนำเสนอนิทรรศการภาพถ่ายจากพิพิธภัณฑ์ภาพถ่าย ณ กรุงปารีส โดยมีผลงานของศิลปิน
เช่น Robert Mapplethorpe, Nan Goldin, Michel Journiac, Andres Serrano, Jan Saudec และ
Joel-Peter Witkin มานำเสนอเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

ดังนั้น จึงเป็นโอกาสอันดียิ่งที่นิทรรศการของศิลปินในกลุ่ม “การถ่ายภาพที่ไม่หยุดนิ่ง” จะมีขึ้นใน
ช่วงเวลานี้ ศิลปินไทยทั้ง ๕ ท่าน ซึ่งประกอบไปด้วย อาจารย์อิทธิ คงคากุล อาจารย์ประมวล บุรุษพัฒน์
คุณวิสูตร สุทธิกุลเวทย์ คุณนัยนา หอมแถม และ คุณจักรพันธ์ ธนธีรานนท์ มีแนวสร้างสรรค์ที่หลากหลาย
การตีความและการนำเสนอภาพถ่ายของพวกเขาสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการและการยอมรับในวงการศิลปะ
ในเมืองไทยว่าการถ่ายภาพนั้นเป็นสื่อทางศิลปะที่ทัดเทียมกับเทคนิคอื่น ๆ และควรได้รับการสนับสนุนให้
รุดหน้าตามยุคสมัย

อภิรักษ์ โกษะโยธิน

Rama IX Art Museum Foundation

ถ้อยแถลงของ
“ศิลปินกลุ่มการถ่ายภาพที่ไม่หยุดนิ่ง”

นิทรรศการ “การถ่ายภาพที่ไม่หยุดนิ่ง” (Vitalistic Photography) เป็นการรวมตัวกันของศิลปิน 5 ท่าน ที่มีแนวคิด ในการใช้ภาพถ่ายเป็นสื่อในการแสดงออกทางศิลปะ ที่มีความแตกต่างกัน แต่สิ่งที่ทุกท่านมีเหมือนกันคือนิยมถ่ายภาพแนวสร้างสรรค์ (Creative Photography) กระบวนการ (Process) สร้างสรรค์ของศิลปินแต่ละท่านเริ่มต้นจากแนวความคิด (Concept) ที่เป็นนามธรรม (Abstract) ไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นรูปธรรม (Concrete) มีตัวตน และสัมผัสได้ ศิลปินแต่ละท่านจะเลือกใช้กรรมวิธี (Technic) และกระบวนการสร้างสรรค์ (Creative Process) ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของงานที่สร้าง ดังนั้นรูปแบบ (Form) ของงานจึงมีความแตกต่างกันหลากหลาย ซึ่งศิลปินทั้ง 5 ท่านต่างก็มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนางานภาพถ่ายแนวสร้างสรรค์ให้ก้าวหน้าต่อไป อีกทั้งมีความประสงค์ที่จะหาผู้เข้าร่วมเพื่อรวมกลุ่มนักถ่ายภาพแนวสร้างสรรค์ให้พัวพันกันมากขึ้น

อิทธิ คงคากุล เป็นศิลปินอาวุโสที่ทำงานศิลปะหลากหลายสาขา ผลงานมีทั้งงานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย และศิลปะการจัดวาง (Installation) จากประสบการณ์ในการถ่ายภาพเป็นเวลานาน แนวอย่าง (Style) ของงานได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามกาลเวลาอย่างต่อเนื่อง จากการถ่ายภาพแนวรูปธรรม (Concrete) ไปเป็นนามธรรม (Abstract) และสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) นอกจากนี้แล้วยังมีการพัฒนาจากภาพถ่ายสองมิติ ไปเป็นภาพถ่ายสามมิติ โดยมุ่งเน้นการแสดงออกทางความงามที่องค์ประกอบศิลป์ (Art Elements) และการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ (Principle of Arrangement) เป็นสำคัญ ศิลปินทำหน้าที่ค้นหาความงามที่มีซ่อนเร้นอยู่ในธรรมชาติ รวมทั้งความงามในวัตถุสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีอยู่ทั่วไปแต่เรามิได้สังเกต หรือสนใจจึงมองข้ามไปศิลปินได้นำเอาสิ่งเหล่านั้นมาสร้างสรรค์เป็นงานภาพถ่าย จากประสบการณ์ที่อิทธิ ใช้ชีวิตอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา 10 ปี และประเทศนิวซีแลนด์ 3 ปี อีกทั้งได้เดินทางไปต่างประเทศหลายประเทศ สิ่งที่ผ่านมาเข้ามาในสายตาอิทธิ และหากเป็นสิ่งที่เขาสนใจ เขาก็จะบันทึกเป็นภาพถ่ายไว้ ซึ่งต่อมาก็ได้นำเอาภาพถ่ายเหล่านั้นมาใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์งานศิลปะภาพถ่ายที่มีเนื้อหา และเรื่องราวที่น่าสนใจตามประสบการณ์ที่ได้รับมา

ภาพถ่ายนามธรรม (Abstract) แนวศิลปะเพื่อศิลปะของอิทธิ เป็นงานที่เสนอความงามในองค์ประกอบศิลป์ (Art Elements) และการจัดองค์ประกอบศิลป์ (Principle of Arrangement) ซึ่งเน้นเนื้อหาของงาน ที่ความงามในรูปร่าง รูปทรง พื้นผิว สี และการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ นอกจากนี้ยังมีผลงานที่มุ่งสื่อสารถึงความคิดเห็นของศิลปินที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และสังคมทั้งในแง่บวก และแง่ลบ

อิทธิใช้เทคนิคผสม (Mixed Technic) ในการสร้างสรรค์ศิลปะภาพถ่าย โดยนำเอาภาพถ่ายมาดัดแปลงให้มีความแปลกใหม่ โดยใช้เทคนิคจิตรกรรม มีการตัดทอน หรือแต่งเติมภาพถ่ายเดิม ทั้งรูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว ด้วยการวาด และระบายสีเพิ่มเติมด้วยมือ โดยมีได้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือใช้เทคนิคในห้องมืดช่วยแต่อย่างใด อีกทั้งมีการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ใหม่ ตามความเหมาะสมของภาพแต่ละภาพ

ประมวญ บุรุษพัฒน์ เป็นศิลปินด้านการถ่ายภาพสร้างสรรค์ (Creative Photography) อีกท่านหนึ่ง เขาเป็นคนแรกๆในประเทศไทยที่บุกเบิกการถ่ายภาพแนวสร้างสรรค์ เขาเริ่มการถ่ายภาพแนวสร้างสรรค์มาตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษาศิลปะในมหาวิทยาลัย ประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากประมวญได้ศึกษาการถ่ายภาพมาโดยตรง เขาจึงมีความรู้ความชำนาญในด้านเทคนิค ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ในการถ่ายภาพเป็นอย่างดี เขาได้คิดค้นหาเทคนิคใหม่ๆ มาสร้างภาพถ่ายให้มีความแปลกใหม่อยู่เสมอ นอกจากนี้ยังได้ถ่ายทอดความรู้ด้านเทคนิค และแนวความคิดให้นักศึกษาได้เข้าถึงแนวการถ่ายภาพสร้างสรรค์ในครั้งที่รับราชการเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

งานภาพถ่ายของประมวญในระยะหลัง มุ่งเน้นในด้านแนวความคิด (Concept) เป็นการถ่ายทอดแนวความคิดของตัวผู้ชมผลงานปัจจุบัน ประมวญตระหนักถึงกระบวนการ (Process) การถ่ายภาพที่ได้เคยทำมา เช่นการใช้สารเคมีต่างๆ ซึ่งมีส่วนก่อให้เกิดมลภาวะอีกทั้งบั่นทอนสุขภาพของผู้ใช้ นอกจากนี้การใช้ฟิล์ม และกระดาษอัดภาพเป็นจำนวนมากจนเกิดปัญหาแทบจะไม่มีที่เก็บ ประมวญเห็นดีด้วยกับการถ่ายภาพในระบบดิจิทัล (Digital) ซึ่งสามารถบันทึกภาพไว้ในแผ่นดิสก์ได้เป็นจำนวนมาก เป็นการประหยัดเนื้อที่ในการเก็บรักษายผลงาน อีกทั้งช่วยลดมลภาวะไปได้ในระดับหนึ่ง คุณสมบัติที่ดีของแผ่นดิสก์คือนำมาใช้ได้หลายๆครั้งซ้ำแล้วซ้ำอีก

ประมวญยังคิดไปไกลถึงอนาคตว่าการเผยแพร่ผลงานศิลปะภาพถ่ายโดยผ่านเว็บไซต์ (Website) จะเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง แทนการแสดงผลนิทรรศการ (Exhibition) เพราะสามารถเผยแพร่ผลงานไปได้อย่างกว้างขวางทั่วทุกมุมโลกในเวลาเดียวกัน และผู้ชมสามารถชมผลงานได้ทุกเวลาที่ต้องการ ซึ่งการแสดงผลนิทรรศการนั้นสามารถแสดงได้ในสถานที่เดียว อีกทั้งถูกจำกัดด้วยเวลา

งานภาพถ่ายของประมวญในระยะหลัง เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ที่เป็นความทรงจำของตนในอดีต เขาสื่อสารถึงชีวิต และความ เป็นอยู่ของเขาเองที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ตลอดจนสภาพแวดล้อมดังปรากฏให้เห็นในผลงานชุด “สิ่งต่างๆได้เปลี่ยนแปลงไป” (Things have Changed) ปัจจุบันประมวญ และครอบครัวพำนักอยู่ที่ประเทศนิวซีแลนด์อย่างมีความสุข

วิสูตร สุทธิกุลเวทย์ เป็นศิลปินหนุ่มไฟแรง มีผลงานออกมาแสดงสม่ำเสมอ เขาเป็นอีกผู้หนึ่งที่นิยมการถ่ายภาพแนวสร้างสรรค์ (Creative Photography) ในอดีตที่ผ่านมาเขาได้สร้างผลงานที่น่าสนใจไว้มากมาย งานชุด“เมล็ดข้าว” (Rice) และ“ใบไม้”(Leaves) ที่สร้างสรรค์ขึ้นในปี 2535 แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการเกษตรโดยใช้สารเคมีซึ่งส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมตลอดจนชีวิตของมนุษย์พืชและสัตว์ ในช่วงเวลาต่อมาของปีเดียวกันเขาได้สร้างผลงานภาพถ่ายและจิตรกรรมในชุด “สยามไข้” (Siam Illness) จากเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2535 หลังจากนั้นวิสูตรได้สร้างงานภาพถ่ายชุด “เซ็น” (Zen) ปี 2537 ชุด “ศิลปิน” (Artist)ระหว่างปี 2537-2540 งานที่น่าสนใจอีกชุดหนึ่งคือชุด “วันเด็ก” (Children's Day) สร้างขึ้นระหว่างปี2537-2538 งานทั้งสามชุดดังกล่าว ล้วนนำเสนอให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอันเกี่ยวเนื่องกับศาสนา และการเมือง ในงานชุด “เธอยังมีชีวิต” (She's Alive) เป็นผลงานที่สร้างขึ้นในปี 2542 วิสูตรใช้ตุ๊กตาเป็นสื่อในการถ่ายทอดความคิดของเขา และจากการเดินทางไปประเทศเยอรมัน วิสูตรได้นำเอาภาพถ่ายบันทึกไว้มารสร้างเป็นงานชุด “85 85 85” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม

นับตั้งแต่ผลงานชุด “เธอยังมีชีวิต” (She's Alive) เป็นต้นมา ศิลปินใช้ตุ๊กตาเพื่อสื่อความหมายให้เห็นถึงเปลี่ยนแปลงในสังคมที่มุ่งเน้นผลผลิต การบริโภค และการดำเนินชีวิตอย่างสุดรสำเร็จ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับวิถีชีวิตของตนเอง และคนในสังคม ทั้งยังจำนงค์ต่อการเป็นส่วนหนึ่งของกลไกที่ขับเคลื่อนไปสู่สังคมตกต่ำ ตุ๊กตาเป็นสื่อที่แสดงออกถึงความคิดต่างๆ ดวงตาจะสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ได้รับอันเนื่องมาจากผลกระทบของสังคม และ “คุณคือใคร” (Who are you?) เป็นผลงานอีกชุดหนึ่งที่นำเสนอใจไม่น้อย “คุณคือใคร” เป็นคำถามที่ประสงค์จะถามคนทั่วไปเพื่อให้ผู้ที่ถูกถามนั้นได้นำไปคิด และหาคำตอบด้วยตนเองว่า “เราคือใคร” เป็นคำถามชวนและหาจุดยืนของตนเองเพื่อที่จะดำรงตนอยู่ได้ในสังคม

ผลงานของวิสูตร ที่นำมาแสดงในครั้งนี้ให้ชื่อว่า “มองดูซิ” (Take a look) มันเป็นเรื่องจริงที่ใคร่ต่างก็รู้ดี และคุ้นเคยจนเป็นธรรมดาไม่ว่าจะเป็นสังคม การเมือง หรือแม้แต่วิถีชีวิตของเรา ที่ทุกวันนี้ต้องพึ่งพาอาศัยกันไม่ว่าจะเป็นอาหารการกิน การงาน และการหลบหนอล้วนต้องพึ่งพาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมทั้งบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการได้มาของสิ่งเหล่านั้น แต่เรามักเลือกที่จะพูด และมองแต่ด้านใดด้านหนึ่ง โดยมักกละเลย หรือปิดบังในมุมที่เราไม่ต้องการจะรับรู้ ซึ่งสิ่งเหล่านั้นเป็นความจริงที่ไม่อาจปฏิเสธ

“มองดูซิ” (Take a look) เป็นการมองเปรียบเทียบให้เห็นอีกด้านหนึ่งของสิ่งเหล่านั้น โดยอาศัยหุ่นที่ไม่มีชีวิต เพื่อชี้ให้เห็น ในรูปแบบของการล้อเลียน ดอกหญ้า และขบขัน เป็นการสื่อสารให้เห็นถึงความจริงที่แฝงด้วยอารมณ์ขบขันที่บางครั้งต้องทนเป็นเอาเพราะเรานั้นมีส่วนในการรับรู้ ทั้งเป็นผู้ร่วมชะตากรรมอีกด้วย

นัยนา หอมแฉ่ม เป็นศิลปินหญิงคนเดียวในกลุ่ม แต่ความสามารถของเธอก็มิได้ด้อยไปกว่าชาย ผลงานของเธอแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ตลอดจนกระบวนการ(Process)ที่ดำเนินไประหว่างการสร้างงานศิลปะ แทนที่จะนำเอาผลงานที่เสร็จสมบูรณ์แล้วมาแสดงออก แต่กลับเบนความสนใจไปให้กับสิ่งของที่มาเกี่ยวข้องในระหว่างการทำงาน และนำมันมาแสดงที่เสร็จสมบูรณ์แล้วมาแสดงออก แต่กลับเบนความสนใจไปให้กับสิ่งของที่มาเกี่ยวข้องในระหว่างการทำงาน และนำมันมาแสดง ผลงานชุด “พันธนาการ” (Entrapment) ที่เคยแสดงไปแล้วนั้น สื่อถึงความคิดภายในจิตใจของตัวศิลปินเอง ที่มีต่อภาระหน้าที่ซึ่งถูกสังคมผูกมัดเอาไว้ ผลงานในชุดต่อมาคือ “ปลา” (Fish Action) นัยนาได้ใช้ปลามาเป็นตัวแทนของเหยื่อที่ถูกปรุงแต่งด้วยสีสรรที่สดใส แต่ก็เหมือนกับปราศจากชีวิต ผลงานชุดต่อมาศิลปินได้ใช้ภาพของตัวเองแสดงออกถึงความรู้สึกในอารมณ์ต่างๆ ซึ่งเห็นได้จากผลงานชุด “คิด”(Think) ผลงานชุดถัดมาสร้างขึ้นกลางปี 2544 เป็นงานศิลปะภาพถ่ายแบบจัดวาง (Installation) ในพื้นที่ว่าง โดยใช้แสงสี และเสียงเพลงที่ขับร้องโดย ดาใจ ไพจิตร เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกที่สื่อถึงความไม่แน่นอนในวงการมายา ซึ่งนักร้อง หรือดารารายหนึ่งก็เปรียบเสมือนดวงดาวที่ส่องสากวบนฟ้าฟ้า แต่แล้วไม่นานนักก็ดับวูบลงไปตามกาลเวลา

ผลงานที่นำมาแสดงในครั้งนี้ให้ชื่อว่า "ของขวัญ" (Christmas Gift) ของขวัญเป็นสิ่งที่ใช้แทนความรู้สึกของทั้งผู้ให้ และผู้รับ สิ่งที่เราได้รับมาในชีวิตนั้น มิใช่จะมีแต่ความสุขสมหวัง ในบางเวลาฟ้าก็ประทานความสุขที่มีทั้งเสียงหัวเราะและรอยยิ้ม แต่บ่อยครั้งจิตใจหวนไหว สับสน เสียใจ และหวาดกลัวจนถึงกับร้องไห้ ศิลปินได้ใช้ภาพถ่ายแบบจัดวางมาเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าว และได้นำเสียงมาประกอบ เพื่อแสดงออกถึงอารมณ์ในสิ่งที่ปรากฏให้เห็นอยู่เบื้องหน้า

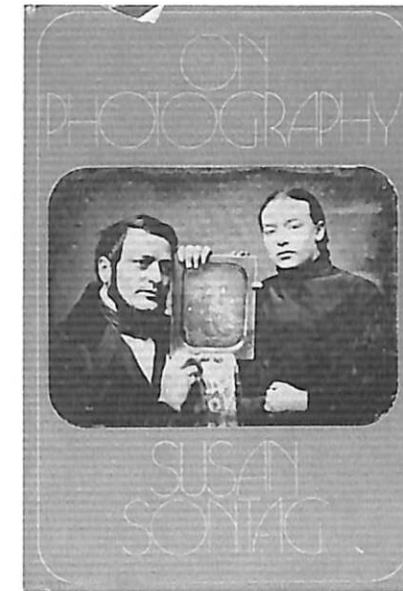
จักรพันธ์ ธนธิรานนท์ เป็นศิลปินหนุ่มที่ให้ความสนใจการสร้างสรรค์งานศิลปะด้วยสื่อประสม (Mixed Media) "ศิลปะภาพถ่าย" ในทัศนะของจักรพันธ์ ก็คือการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีขั้นตอนกระบวนการคิดหรือกรรมวิธีในการสร้างสรรค์ ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งที่ได้มีการมองผ่านช่องมองภาพ (View Finder) แล้วบันทึกภาพ ด้วยกรรมวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือ แม้กระทั่งบันทึกลงในความทรงจำส่วนตัว ผลงานศิลปะของจักรพันธ์ในหลายๆชุดที่ผ่านมา มักจะเป็นผลงานศิลปะภาพถ่ายที่ผสมผสานกับศิลปะแขนงอื่นๆเช่นจิตรกรรม (Painting) ภาพพิมพ์ (Print) ภาพปะติด (Collage) สื่อผสม (Mixed Media) และสื่อใหม่ (New Media) ฯลฯ โดยไม่จำกัดรูปแบบในการนำเสนอ แต่ให้ความสำคัญกับแนวความคิดเป็นหลักแล้วจึงเลือกวิธีในการนำเสนอที่มีความสัมพันธ์อันเหมาะสม ดังเช่นผลงานชุด "Lamps of Life" ทั้งสามชุด และผลงาน "Being" ได้เริ่มจากแนวความคิดในพุทธศาสนาเรื่อง "เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นธรรมดา" กระบวนการทำงานจึงเริ่มจากการถ่ายภาพบุคคล (Portrait) ทั้งสี่วัย แล้วนำภาพถ่ายที่ได้เหล่านั้นมาผ่านกระบวนการถ่ายภาพเอกสาร (Photo copy) ขาวดำ ลงบนแผ่นใสแล้วนำมาใช้ประกอบกันขึ้นเป็นศิลปะวัตถุ (Art Object) ลักษณะเหมือนโคมไฟขยายภาพ และนำเสนอด้วยเทคนิคทางศิลปะแบบจัดวาง (Installation Art) โดยมีหลอดไฟ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์บางอย่างเช่น มอเตอร์ วงจรไฟกระพริบ ได้ถูกนำมาใช้ประกอบ เพื่อช่วยให้การนำเสนอแนวความคิดมีความสมบูรณ์มากขึ้น ภายใต้การเลือกสรร และทดลองตามความรู้สึกส่วนตัว เพื่อให้เกิดสุนทรีย์ภาพในผลงาน

ในส่วนในเรื่องแนวความคิด ในการสร้างสรรค์ผลงานของจักรพันธ์นั้น มักเกิดจากแรงบัลดาลใจจากภายนอกที่เป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง และสังคมรอบข้างในภavnันๆซึ่งมีทั้งที่ดี และไม่ดีปะปนกันไป แต่เมื่อมองโดยรวมแล้วส่วนใหญ่เป็นเรื่องของศาสนา และความเชื่อ ที่สอนใจตัวเองในสภาวะการณที่ขาดที่พึ่งทางใจ หรืออ่อนไหวต่อสังคม นำเสนอออกมาทั้งแบบตรงไปตรงมา และกระแทกกระเทียบเปรียบเปรยในบางครั้ง มีอีกสองสิ่งที่จักรพันธ์ให้ความสำคัญ และสนใจเป็นพิเศษ ไม่แพ้เรื่องของแนวความคิด อีกทั้งยังเข้ามามีบทบาทในผลงานของจักรพันธ์เสมอก็คือ สถานที่ (Location) และ ผู้ชมงาน (Audience) หลายครั้งที่ตัวงานมีความสัมพันธ์ได้ตอบกับสถานที่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้เข้ามามีประสบการณ์ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของผลงานอีกด้วย

"การแสดงออกด้วยภาพบนพื้นที่ว่าง" (Pictorial space) เป็นผลงานที่ได้เริ่มขึ้นจากกระบวนการคิดในการสร้างสรรค์ด้วยกรรมวิธีทาง การถ่ายภาพในแบบภาพนิ่งก่อน โดยการสร้างมิติอีกมิติหนึ่ง ซึ่งมีผลต่อความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการภายในของผู้ชม โดยอาศัยทัศนธาตุ และประสบการณ์ ในการรับรู้ทั่วไปของมนุษย์เป็นตัวเชื่อมโยง และโน้มน้าวให้ผู้ชมเกิดจินตนาการร่วมกับผลงาน และด้วยสาเหตุที่ศิลปินสนใจในการเล่นสนุกกับเรื่องของพื้นที่ ผู้ชม และเวลา จึงเลือกมาใช้กระบวนการถ่ายภาพผ่านกล้องวิดีโอแทนภาพนิ่ง เพราะเชื่อว่าภาพถ่ายที่เคลื่อนไหวให้ผลสัมฤทธิ์ทางการรับรู้ของผู้ชมที่โต้ตอบกับตัวงานที่ชัดเจนและเหมาะสมกับงานในชุดนี้มากกว่าที่จะใช้ภาพนิ่ง อาจจะเรียกวิธีการนำเสนอผลงานในครั้งนี้ว่า "ภาพถ่ายผ่านกล้องวิดีโอ สัมพันธ์กับพื้นที่แสดงงาน"(Photo-Video Installation) ภาพประสบการณ์ที่นำมาใช้ในการสร้างจินตภาพในครั้งนี้ล้วนเป็นประสบการณ์อย่างง่าย ๆ ที่ศิลปินเองคุ้นเคยเป็นอย่างดี อันได้แก่ การปลูกดอก การชู้ตบาสเกตบอล และการยิงหนังสติ๊ก จะสังเกตเห็นว่าประสบการณ์ทั้งสามเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความแม่นยำในการพยายามพัฒนา และเอาชนะศักยภาพของตัวเองศิลปิน ในแต่ละประสบการณ์ จะมีจลวิดิโอ สองชุดหันหน้าเข้าหากันในตำแหน่งตามจริงของประสบการณ์นั้นๆ โดยจุดด้านหนึ่งจะเป็นภาพถ่ายของตัวศิลปินเองกำลังเล็งและยิงต่อเนื่องกันไป และภาพที่ปรากฏบนจออีกด้านหนึ่งจะแสดงผลของการยิง ในแต่ละครั้งต่อเนื่องกันไปเช่นกัน เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ศิลปินนำวิดิโอ และกระบวนการติดต่อแบบภาพยนตร์เข้ามาใช้ในผลงานศิลปะในครั้งนี้ เกิดจากความคิดเห็นที่มีต่อสังคมใกล้ตัวในด้านลบที่เต็มไปด้วยความแสลง ซึ่งส่งผลกระทบในช่วงสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ ทำให้เกิดความคิดที่ว่า "บางส่วนของสังคมศิลปะก็เปรียบเสมือนภาพยนตร์เรื่องหนึ่งที่สร้างขึ้นเพื่อหลอกลวงคนดู"

On Photography

Pramuan Burusphat's 2001 Version

Front and back cover of **On Photography** book by Susan Sontag

On the front flap of the highly acclaimed **On Photography** by Susan Sontag, the editor wrote "In this book Susan Sontag examines a wide range of problems, both aesthetic and moral, raised by the presence and authority of the photographed image in the lives of everyone today. All societies we call 'modern' have to be understood in terms of interchanges between reality and the image, and the most successful and influential systems of images in all history are those provided by the camera." In her introduction in Plato's Cave, Sontag stated, "Humankind lingers unregenerately in Plato's cave, still revelling, its age-old habit, in mere images of the truth. But being educated by photographs is not like being educated by older, more artisanal images. For one thing, there are a great many more images around, claiming our attention. The inventory started in 1839 and since then just about everything has been photographed, or so it seems. This very insatiability of the photographing eye changes the terms of confinement in the cave, our world. In teaching us a new visual code, photographs alter and enlarge our notions of what is worth looking at and what we have a right to observe. They are a grammar and, even more importantly, an ethics of seeing. Finally, the most grandiose result of the photographic enterprise is to give us the sense that we can hold the whole world in our heads-as an anthology of images.

To collect photographs is to collect the world. Movies and televisions programs light up walls, flicker, and go out; but with still photographs the image is also an object, light-weight, cheap to produce, easy to carry about, accumulate, store."

Snapshot of my aunt, whom I never met.

I do not, in any way, make any attempt to write a formal, critical essay on photography. What I do intend to write is a personal reflection on photography as I am approaching the "third age." I also have to apologize for writing this article in English. The first reason behind this is that my personal computer is currently running on an English version of Windows Me operating system. Secondly, most of my books and references on photography are in English language. Therefore, I hope that my colleagues in Bangkok would write other relevant articles in Thai language.

Sontag's original essays first published in *The New York Review of Books* from 1973 to 1977. Her general ideas about photography still hold true but the background settings have changed somewhat. We are, at present, in the digital age. Things have changed a lot in terms of technological advancement in the past decade. Movies and televisions still dominate our past time. Internet and web technology have become an important part of our post-modern life. These changes have also affected our lives as artists or photographers. In addition to exhibiting work in traditional space artists, photographers, and galleries have adopted web space as alternative showcase. I myself recently have also participated in the survey Internet exhibitionⁱⁱⁱ organized by Photoforum Inc. in collaboration with Sarjeant Gallery Te Whare O Rehua Whanganui, in Wanganui, New Zealand.

CD catalogue of the internet exhibition- up:date//The Active Eye

I made reference to the word "internet" because most of major art galleries, museums, and institutions worldwide have adapted themselves to the net. This is beneficial to us because we now can search the web for images, artists, exhibitions, information, news, and events any time day or night as long as you have access to internet. Examples of art sites are- <http://www.icp.org> (International Center of Photography); <http://cmcp.gallery.ca> (Canadian Museum of Contemporary Photography); <http://www.moma.org> (Museum of Modern Art, New York City); <http://www.creativephotography.org> (Center for Creative Photography, The University of Arizona). In addition to museum or gallery sites, big companies such as Kodak, Agfa, Ilford, Polaroid, Nikon etc., also have gallery section in their web pages exhibiting internationally recognized and emerging artists or photographers. Some of these international companies' sites are- <http://www.kodak.com>; <http://www.ilford.com>; <http://www.polaroid.com>; <http://www.agfa.com>; and <http://www.nikon.com>. Resources and useful links in photography can be found at <http://www.photoresource.com>. Internet search engines such as Yahoo <http://www.yahoo.com>, Altavista <http://www.altavista.com>, or Excite <http://www.excite.com> provide fast and easy way to find interesting art and photography sites. Many photographers and artists have also used web pages as virtual showcases/galleries to promote their works and ideas.

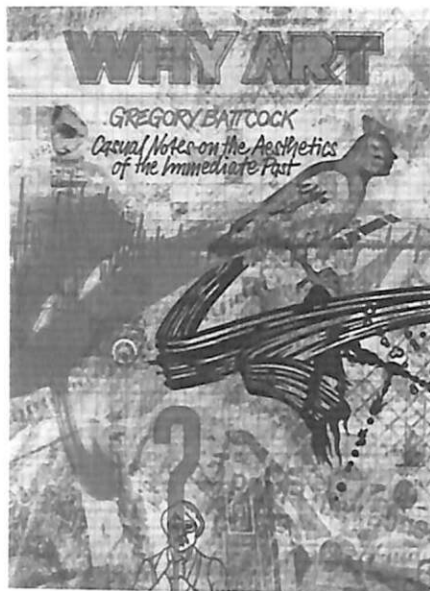
This recent development in cyber-space has also opened up opportunities for artists/photographers who have access to computers and the Internet. It means that many or most of us, who are not represented by commercial galleries, can create our own on-line gallery where we can put up our show at any time that we want. The only problem with personal web gallery is that there are millions or billions of web pages in cyber-space. So one will have to work hard in order to attract visitors to the site. News of our exhibition in cyber-space could be sent to resource site such as photoresource.com or other related sites. E-mail invitations could be sent directly to any recipients but thorough research had to be made before hand. Success or failure of virtual individual exhibitions depends solely on the intention of the artists.

Internet or web space could possibly be the fourth major event in the history of modern visual communication. According to Western tradition, the first major event occurred in ancient Greece^v. What happened was that archaic Greek sculptures (the archaic Kouros) were moved away from the wall? Before that large scale sculptural works were flat against the wall. "The new statue entered the realm of movable, transportable, and private objectification. It became a vehicle for the transportation of communicative abstractions^v."

The second major event was the birth of a new creative medium by the name of "painting (the primitive paintings of the Duecento in Siena and Florence)." Painting was significant in a sense that it was independent and portable. It was successful in separating itself from its tyrannical heritage (fresco and mosaic art).

The third development in the history of modern visual communication happened in U.S.A. (with the aid of Germany and Japan) in the middle of 1960. People started moving their TV sets away from the wall. By being away from the wall, television asserted its role as something different from architecture and cinema. Televisions are distinctive from archaic statues and medieval paintings because they represent a liberation of the viewer from the tyranny of the object. Televisions do not have aesthetic value. A broken television also does not have any economic value unless it is fixed. Gregory Battcock concluded "the most significant threat to the

supremacy of portable television as the visual medium of the modern era is, perhaps, the telephone booth. Its heritage-the sedan chair-is substantial enough to offer room for speculation. With the portability of the telephone a distinct promise, there is no reason to believe that a marriage of television and telephone will offer a new and potentially energetic medium^{vi}."

Why Art by Gregory Battcock

Sony Television

It may be said that Battcock's speculation in 1977 was wrong. At present the most significant threat to portable television, as the visual medium of the modern or post-modern era is the Internet^{vii}. Portability is, perhaps, the heart and soul of the Internet. Through the Internet, words, texts, ideas, images, moving images, and sounds can move easily from one remote site to other far away sites or countries in the world within seconds or minutes^{viii} at minimal expense. Furthermore, we can make connection to the Internet almost **anywhere** away from our home or office, if we have access to notebook computers and mobile phones. By using appropriately computers, webcams, modems, and software set ups, two parties from two continents could communicate face to face with each other, through real-time videoconferencing.

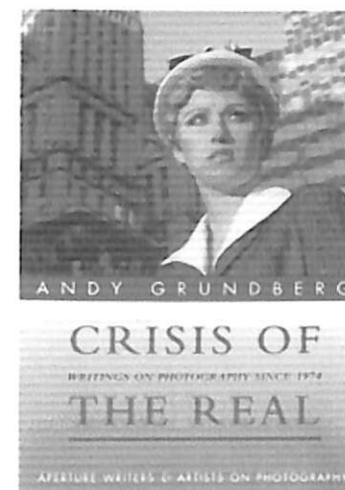

Sony's notebook computer

Cybershot digital camera

Computers, digital cameras, digital scanners, and imaging softwares also do not have any aesthetic value either. These things are 21st century tools, which can be used to create art objects or aesthetic ideas. This is a challenging time for artists as well as photographers. We are now at the cross road where we have to adapt to the changing world and move on with our lives. We have to get our acts together. We have to learn what needs to be learned from new technologies. Now that the shock has worn off, we should march forward and use the Internet's revolution to revolutionize art, idea and photography.

Crisis of the Real by Andy Grundberg

Twentysix Gasoline Stations by Edward Ruscha

Artspeak by Robert Atkins

Rama IX Art Museum Foundation

In conclusion, this is perhaps the time for us to redefine what photography is. And at the same time, we also have to redefine the space in which art, photography, and/or idea will occupy. The time is now?

ⁱ Susan Sontag, On Photography (New York, 1977), inside of front flap.

ⁱⁱ Ibid. p. 3.

ⁱⁱⁱ Up:ate//The Active Eye. Contemporary New Zealand Photography. This survey exhibition was launched at the Sarjeant Gallery in Wanganui on 14 October 2000, up:ate//The Active Eye (<http://www.photoforum-nz.org/udate>) was designed expressly for the Internet as an update to the original Active Eye survey of contemporary New Zealand photography organized 25 years earlier by the Manawatu Art Gallery and PhotoForum in 1975. 308 photographs or photographically derived works by 104 contemporary New Zealand practitioners were included in the visual exhibition and on the CD catalogue.

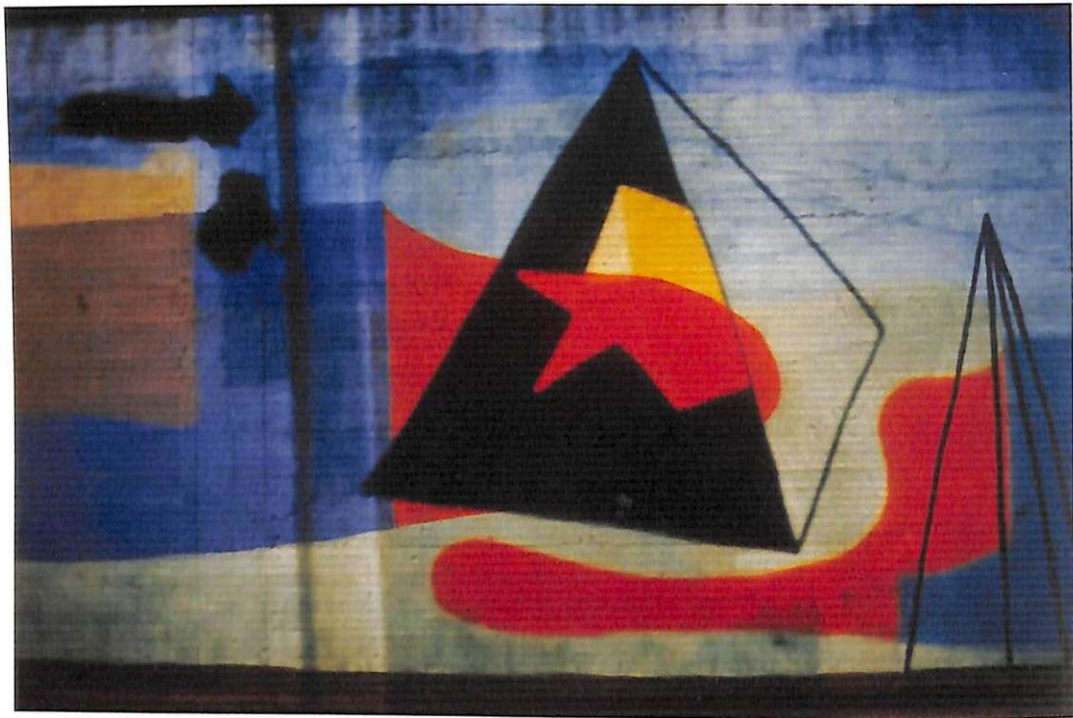
^{iv} Gregory Battcock, Why Art (New York, 1977), p.78.

^v Ibid. p. 78-79.

^{vi} Ibid. p. 87.

^{vii} Internet is a network that links computer networks all over the world by satellite and telephone, connecting users with service networks such as e-mail and the World Wide Web.

^{viii} The speed in which information could be sent through Internet depends largely on the speed of the computer, modem and the server of the Internet's service providers. Traditionally, we use ordinary modem to make connection to the Internet through household phone line. With this set up, we can send or receive information at the speed of approximately 28 to 33 bytes per second. Recently there are 2 more types of broadband Internet using special modems, which can send and receive information from 6 to 45 times faster than traditional modem that most people use.

"IMPRESSION OF NEW ZEALAND", 1995
Mixed - Media, 25.5 c.m. x 30.5 c.m.

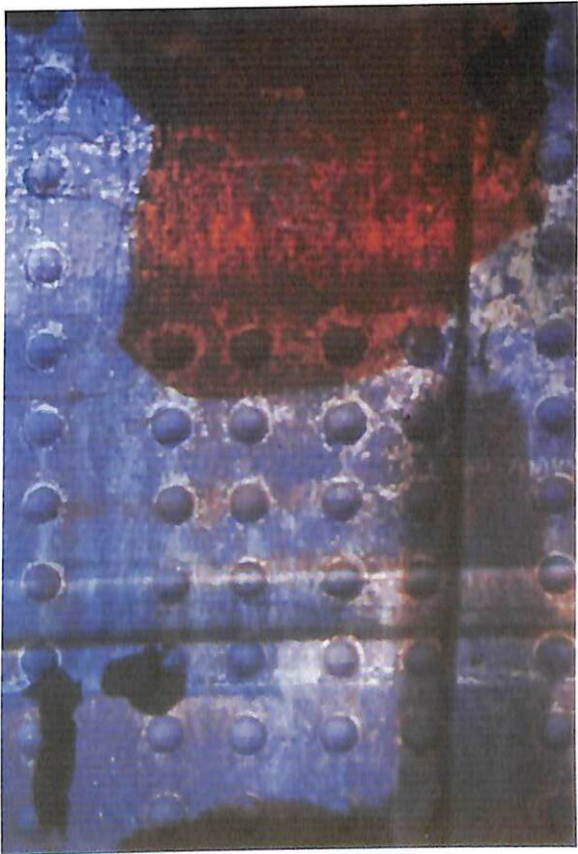

"MAN AND ENVIRONMENT", 1990
Mixed - Media, 25.5 c.m. x 30.5 c.m.

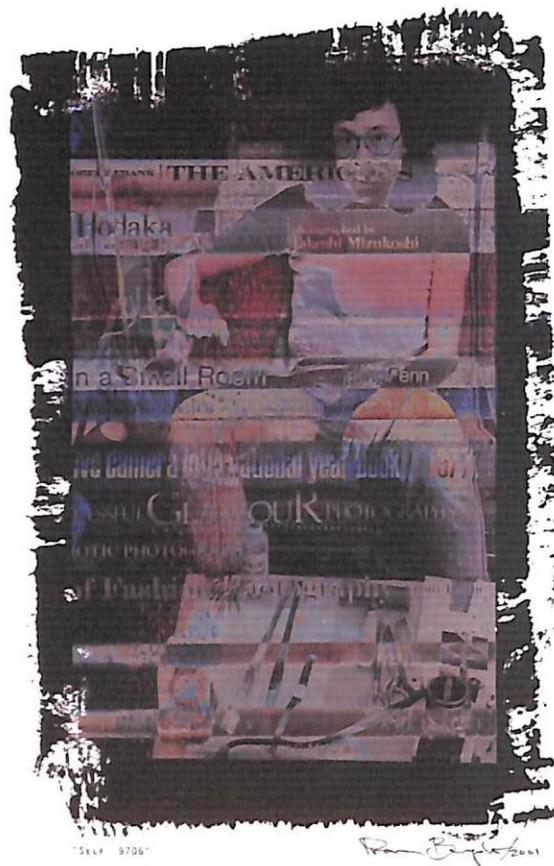
Rama IX Art Museum Foundation

"DESCRIPTIVE BEAUTY", 1990
Mixed - Media, 25.5 c.m. x 30.5 c.m.

"STEEL WALL", 1989
Mixed - Media, 25.5 c.m. x 30.5 c.m.

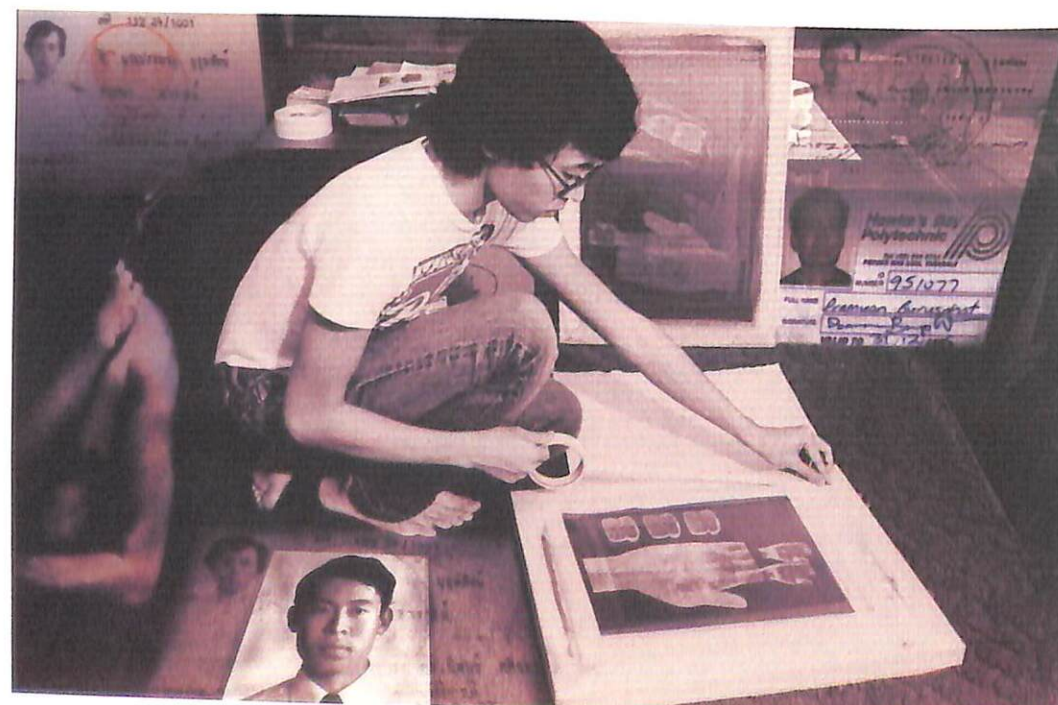
"SELF 9706", 2001

Inkjet Print, 21 c.m. x 29.7 c.m.

Rama IX Art Museum Foundation

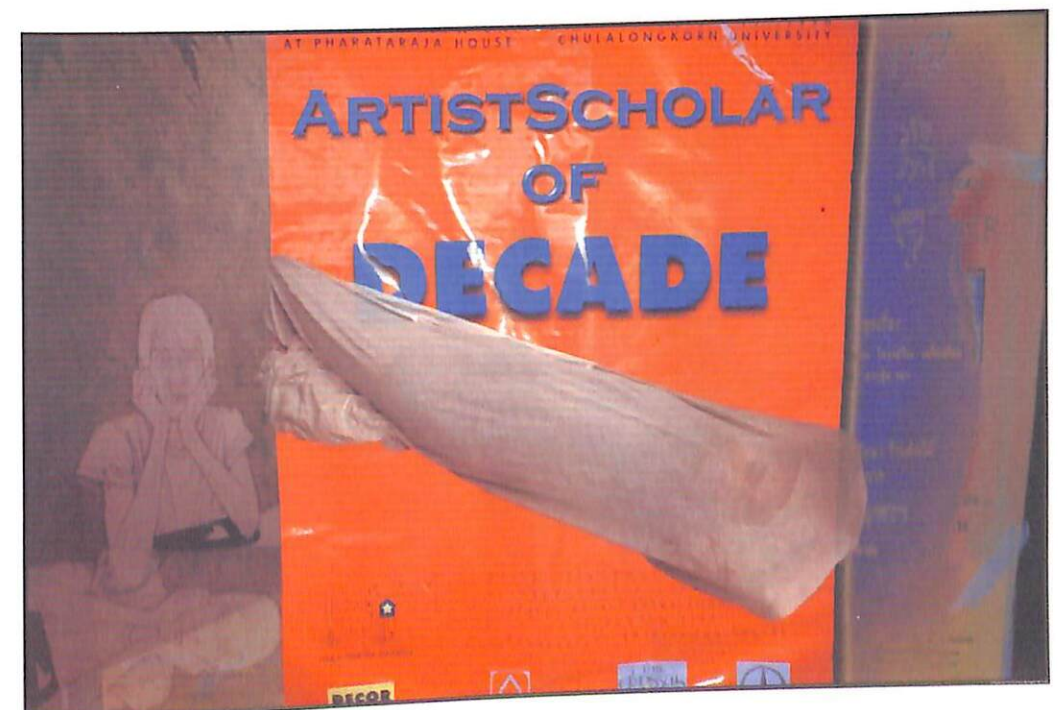

"BOXES OF KNOWLEDGE, 1976 - 2001", 2001
Inkjet Print, 21 c.m. x 29.7 c.m.

"SELF 1976 - 1994", 2001

Inkjet Print, 21 c.m. x 29.7 c.m.

"ARTIST SCHOLAR", 2001

Inkjet Print, 21 c.m. x 29.7 c.m.

"TAKE A LOOK", 2001
Digital Print, 72 c.m. x 102 c.m.

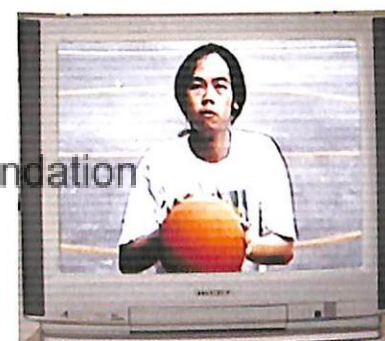
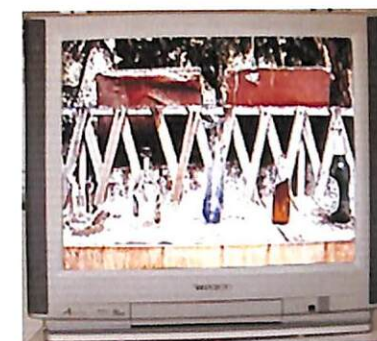
"TAKE A LOOK", 2001
Digital Print, 72 c.m. x 94 c.m.

Rama IX Art Museum Foundation

"LET ME BE A HERO 1", 2001
Video Installation

"LET ME BE A HERO 2", 2001
Video Installation

"LET ME BE A HERO 3", 2001
Video Installation

